

Styrningsbrev

V/45894/2019

10.12.2019

FÖRBÄTTRINGAR BEHÖVS I ORDNANDET AV STUDERANDEHÄLSOVÅRDEN

Enligt en färsk utredning som gjorts av regionförvaltningsverken och Valvira finns det mycket att förbättra i servicesystemet för studerandehälsovården. På basis av utredningen styr regionförvaltningsverken kommunerna i att utan dröjsmål vidta åtgärder för att tjänsterna inom studerandehälsovården ska bli förenliga med bestämmelserna i lagen. Studerandehälsovårdstjänster ska registreras så att helheten av studerandehälsovård i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (tjänster inom mentalvårdsarbete och alkohol- och drogärbete, främjande av den sexuella hälsan, mun- och tandvård samt övriga tjänster inom hälso- och sjukvården) kan bedömas utgående från de anteckningar som gjorts samt Avohilmo-uppgifter.

Den kommunala primärvården ska ordna studerandehälsovårdstjänster för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger yrkesutbildning samt yrkeshögskolor¹, oberoende av de studerandes hemvist. (hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010, 17 §). Tjänsterna ska ordnas vid läroanstalten, på ett centraliserat verksamhetsställe för studerandehälsovård och om tjänsterna ges någon annanstans (t.ex. hälsovårdscentral), ska de statistikföras under studerandehälsovård för att helheten av studerandehälsovård ska kunna utvärderas. Studerande befinner sig i en ålder där de oftast är fysiskt som friskast, men särskilt psykiska problem är typiska för åldersperioden. Av de yrkesutbildade personerna inom hälso- och sjukvården kräver mötet med dessa klienter yrkesskicklighet och särskild förtrogenhet med de utmaningar för välbefinnande och hälsa som studerande utsätts för samt kontakt med klientens studiemiljö.

Studerandehälsovården innebär ett omfattande urval av tjänster inom primärvården

Hälso- och sjukvårdstjänster som hör till studerandehälsovården och avses i hälso- och sjukvårdslagen är

- tidigt upptäckande av psykiska problem och problem med missbruk av berusningsmedel, vård och remittering till fortsatt vård
- tjänster som främjar den sexuella hälsan
- tjänster inom mun- och tandvård
- övriga hälso- och sjukvårdstjänster inom primärvården samt remittering till fortsatt vård.

Oavsett var tjänsterna ges (läroanstalten eller ett verksamhetsställe för studerandehälsovård) ska den verksamhet som främjar de studerandes hälsa och förebygger sjukdom samt hälso- och sjukvårdstjänsterna bilda en enhetlig funktionell helhet som främjar de studerandes hälsa, välbefinnande och studieförmåga. Studiekommunen ska bedöma denna helhet av vården.

Regionförvaltningsverken och Valvira utredde som en del av det riksomfattande tillsynsprogrammet för social- och hälsovården för år 2019 <https://www.valvira.fi/web/sv/publikationer-och-foreskrifter/tillsynsprogram/social-och-halsovard> ordnandet av studerandehälsovården, tillgången till vård samt vårdens överensstämmelse med lagen. För studerandehälsovården gäller samma väntetider till vård som för den övriga primärvården, vilka är följande:

¹ Kommunerna har med social- och hälsovårdsministeriets samtycke lagt ut studerandehälsovårdstjänsterna vid högskolor för vetenskaps- och konstutbildning till Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS). Från år 2021 övergår studerandehälsovården för alla högskolestuderande till SHVS.

- En studerande ska ordnas möjlighet att vardagar under tjänstetid omedelbart få kontakt med studerandehälsovården, hälsovårdscentralen eller någon annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska göra en bedömning av vårdbehovet senast den tredje vardagen från det att patienten tog kontakt med studerandehälsovården eller hälsovårdscentralen, om inte bedömningen har kunnat göras första gången patienten tog kontakt.
- Vård som i samband med bedömningen av vårdbehovet har konstaterats vara medicinskt eller odontologiskt nödvändig ska med beaktande av patientens hälsotillstånd och sjukdomens sannolika förlopp ordnas inom skälig tid, dock inom tre månader från det att vårdbehovet bedömdes.
- Denna längsta väntetid på tre månader får överskridas med högst tre månader inom mun- och tandvård och i specialiserad sjukvård som ges i samband med primärvård, om vården av medicinska, terapeutiska eller andra motsvarande motiverade skäl kan skjutas upp utan att patientens hälsotillstånd äventyras.

Studerandehälsovården uppfyller inte fullt ut de krav som ställs i hälso- och sjukvårdslagen

Enligt tillsynsmyndigheternas utredning uppfyller studerandehälsovården i praktiken inte fullt ut de krav som ställs i hälso- och sjukvårdslagen. Var tionde kommun hänvisar fortsättningsvis de studerande att till vissa delar anlita hälso- och sjukvårdstjänster i den studerandes hemkommun. Därtill producerar nästan hälften av kommunerna dessa tjänster som en del av de övriga primärvårdstjänsterna, varvid tillgången till och anlitaandet av dem inte kan urskiljas från tjänster som inriktas till andra användargrupper. Som exempel tillhandahåller 40 % av kommunerna mentalvårdstjänster och tjänster inom missbruk av berusningsmedel för gymnasieelever som en del av hälsovårdscentralens tjänster, som inte uppföljs separat.

När tjänsterna produceras som en del av den övriga primärvården och inte statistikförs som studerandehälsovård fakturerar kommunen den studerandes hemkommun, trots att studerandens hemkommun enligt 58 § i hälso- och sjukvårdslagen inte kan faktureras för dessa tjänster.

Kommunens studerandehälsovård ska kunna bedömas utifrån Avohilmo-data

Uppgifterna om studerandehälsovården införs i Institutet för hälsa och välfärds (THL) vårdanmälningsregister (Hilmo). Uppgifterna kan utnyttjas lokalt för att följa upp verksamheten och utveckla tjänsterna. De används i nationell och internationell statistikföring, som grundmaterial för social- och hälsoindikatorer, vid utveckling och utvärdering av verksamheten, som forskningsmaterial samt för statistik och forskning. Enligt anvisningen ska man som serviceform i patientdatasystemen registrera studerandehälsovård (T27) för samtliga hälso- och sjukvårdsbesök som görs av studerande, med undantag av besök på mödrarådgivning (T21). Registrering som studerandehälsovård gäller alltså icke-brådskande sjukvård, mentalvård och missbrukarvård, främjande av den sexuella hälsan samt mun- och tandvård som tillhandahålls för studerande. För att den vård som ges ska kunna registreras på ett ändamålsenligt sätt ska de verksamhetsenheter som tillhandahåller studerandehälsovård kunna identifiera de studerande som omfattas av tjänsterna. Närmare anvisningar om registrering av uppgifterna finns på THL:s webbplats, [Opiskeluterveydenhuollon kirjaaminen](#) (på finska) och i Vårdanmälan för socialvården samt hälso- och sjukvården 2019 [Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitus \(Hilmo\)](#). För kontrollering av de egna uppgifterna finns rapporterna på THL:s webbplats, [Terveystarkastukset](#) och Avohilmos snabbrapporter och övriga rapporter <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/statistik/datainsamlingar/vardanmalningar-inom-den-oppna-primarvarden-avohilmo-rapporter>.

Utöver detta styrningsbrev har regionförvaltningsverken inlett separat tillsyn över de kommuner där personer som omfattas av studerandehälsovården och har hemvist i någon annan kommun hänvisas att söka studerandehälsovårdstjänster i sina egna kommuner.

Mer information i ärendet ges av:

Regionförvaltningsverket i Södra Finland: regionförvaltningsöverläkare Mikko Floréen tfn 0295 016 000

Regionförvaltningsverket i Östra Finland, överinspektör för hälso- och sjukvården Ansa Sonninen tfn 0295 016 800

Regionförvaltningsverket i Lappland, regionförvaltningsöverläkare Sari Kemppainen tfn 0295 017350

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, länsläkare Ruut Virtanen tfn 0295018000

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, chef för social- och hälsovårdsenheten Niina Siirilä tfn 0295 018 563

Regionförvaltningsverket i Norra Finland, regionförvaltningsöverläkare Jari Latvala, tfn 0295 017 573, överinspektör Raija Fors, tfn 0295 017 559

fornamn.efternamn@avi.fi

Valvira, överinspektör Irja Hemmilä tfn 0295 209 531

fornamn.efternamn@valvira.fi

Institutet för hälsa och välfärd (THL), utvecklingschef Kaisa Mölläri tfn 0295247363

fornamn.efternamn@thl.fi

SÄNDLISTA: Kommuner och samkommuner
FPA
Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS)